

בני אלוקים, בנות אדם, נפילים ועצבות הלב

סגירת מעגל ראשית הבריאה

בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כו

ד ויהי כי החל האדם, א"ר סימון בג' מקומות נאמר בלשון הזה לשון מרד, אז הוחל, ויהי כי החל, הוא החל להיות גבור בארץ.

ה כי טובות הנה, אמר רבי יודן טבת כתיב, משהיו מטיבין אשה לבעלה היה גדול נכנס ובוועלה תחלה, הדא הוא דכתיב כי טבת הנה, אלו הבתולות ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו, אלו נשי אנשים, מכל אשר בחרו, זה זכר ובהמה, רבי הונא בשם רבי אמר דור המבול לא נימוחו מן העולם עד שכתבו גומוסיות לזכר ולבהמה, אמר רבי שמלאי בכל מקום שאתה מוצא זנות אנדרלומסיאה באה לעולם והורגת טובים ורעים.

ז הנפלים היו בארץ בימים ההם, ז' שמות נקראו להם, אימים, רפאים, גבורים, זמזומים, ענקים, עוים, נפילים...נפלים שהפילו את העולם, ושנפלו מן העולם ושמלאו את העולם נפלים בזנות שלהם, וגם אחרי כן, יהודה בר רבי אמי אמר אחראי לא ילפון מן קדמאי, דור המבול לא לקחו מוסר מדור אנוש, ודור הפלגה מדור המבול, (בראשית ו) וגם אחרי כן אשר יבואו בני האלהים אל בנות האדם, א"ר ברכיה היתה אשה יוצאת בשוק והיתה רואה בחור ומתאוה לו והיתה הולכת ומשמשת את מטתה והיתה מעמדת בחור כיוצא בו, אנשי השם, א"ר אחא (איוב ל) בני נבל גם בני בלי שם, ואת אמרת אנשי השם, אלא שהשימו את העולם, ושהושמו מן העולם, ושגרמו לעולם שישום

פרקי דרבי אליעזר (היגר) - "חורב" פרק כב

ר' שמעון אומר משת עלו ונתייחסו כל הדורות של צדיקים ומקין עלו ונתייחסו כל הדורות של רשעים המורדים והפושעים שמרדו בצורם ואמרו אין אנו צריכין לטיפת גשמיך ולא ללכת בדרכיך, שני ויאמרו לאל סור ממנו,

ר' מאיר אומר גלוי ערוה היו מהלכין דורות של קין האנשים והנשים כבהמה ומטמאין בכל זנות איש באמו ובבתו ובאשת אחיו ובאשת רעהו וברחובות וביצר הרע של מחשבת לבם, שני וירא ה' כי רבה רעת האדם,

ר' יצחק אומר הענקים נולדו מהם המהלכין בשרירות לבם ובגובה קומתם ומשלחים ידם בכל גזל וחמס ובשפיכות דמים, שני ושם ראינו את הנפילים, ואומר הנפילים היו בארץ,

ר' יהושע אומר ישראל נקראו בני האלהים, שני בנים אתם לה' אלהיכם, והמלאכים נקראו בני האלהים, שני ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני האלהים, ואלו עד שהם במקום קדושתן בשמים נקראו בני האלהים, שני וגם אחריכם אשר יבואו,

רמב"ן בראשית פרק ו פסוק ג-ד

והנכון בעיני, כי יאמר לא יעמוד רוחי באדם לעולם, בעבור שגם האדם הוא בשר ככל בשר הרומש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה, ואיננו ראוי להיות רוח אלהים בקרבו. והענין לומר, כי האלהים עשה את האדם ישר להיותו כמלאכי השרת בנפש שנתן בו, והנה נמשך אחרי הבשר ובתאוות הגופניות נמשל כבהמות נדמו, ולכן לא ידון עוד רוח אלהים בקרבו, כי הוא גופני לא אלהי, אבל יאריך להם אם ישובו. והנה זה כטעם ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב (תהלים עח לט):

והנכון בעיני, כי אדם ואשתו יקראו בני האלהים בעבור שהיו מעשה ידיו והוא אביהם, אין להם אב זולתו, והוא הוליד בנים רבים, ככתוב (לעיל ה ד) ויולד בנים ובנות. והיו האנשים האלה הנולדים ראשונים מאב ואם בשלמות גדולה מן הגובה והחוזק, כי נולדו בדמות אביהם, ככתוב בשת (לעיל ה ג) ויולד בדמותו כצלמו. ויתכן שהיו כל בני הקדמונים אדם שת אנוש נקראים בני האלהים, כי היו גי האנשים האלה בדמות אלהים ואז הוחל לעבוד עבודה זרה, והוחל לבא באנשים חולשה ורפיון. וכך אמרו בבראשית רבה (כד ו) זה ספר תולדות אדם, ואין הראשונים תולדות, ומה הן אלוהות, בעון קומי אבא כהן ברדלא אדם שת אנוש, ושתק. אמר לון, עד כאן בצלם ובדמות, מכאן ואילך קיין קנטרנין: וכאשר החל האדם לרוב ונולדו להם הבנות, היו אלה בני הראשונים בחזקם, ולרוב תאותם היו בוחרים הנשים הטובות בעלות הקומה והבריאות. וספר בתחלה (בפסוק ב) כי יקחו אותם לנשים דרך חמס, ואחר כך ספר כי יבאו דרך זנות אל בנות האדם שאינן באותה המעלה, ולא יודע הדבר עד שיולידו להם בנים ויכירו כי אינם מבני שאר האנשים, רק לבני האלהים האלה נולדו, שהם גדולים מאד, אבל הם נופלים מאבותם בגובה וכת, כלשון לא נופל אנכי מכם (איוב יב ג), והמה גבורים כנגד שאר בני האדם. ואמר שהיה זה בדורות הראשונים אשר היו נקראים "בני האלהים" בהיותם בתכלית השלימות שיולידו מבנות האדם נפילים, וגם אחרי כן, כי הנפילים עצמם יולידו נפילים מהם: ופירוש "אשר מעולם", כי האנשים אחרי המבול כאשר יראו גבורים, יזכירו אלה ויאמרו כבר היו גבורים מאלה לעולמים אשר היו לפנינו, והיו "אנשי השם" בכל הדורות אחרי כן. וזה פשט הגון בפרשה הזאת. אבל המדרש אשר לרבי אליעזר הגדול בפרקיו על המלאכים שנפלו ממקום קדושתן מן השמים, והוזכר בגמרא במסכת יומא (סז ב), הוא הנאות בלשון הכתוב יותר מן הכל, אלא שיש צורך להאריך בסוד הענין ההוא:

כוזרי מאמר ראשון/צה- בני אלוהים

לא היה חל הענין האלהי כי אם ביחידים מבני אדם אחר אדם הראשון, כי אדם היה שלם מבולתי תנאי, כי אין טענה בשלמות מעשה, מעושה חכם יכול, מחומר בחרו לצורה אשר חפץ בה, ולא מנע מונע ממוזג שכבת זרע האב ולא מדם האם ולא מהמזונות וההנהגה בשני הגדול והינקות והתחלפות האויר והמים והארץ, כי יצרו כמגיע לתכלית ימי הבחורות השלם ביצירותיו ובמדותיו, והוא אשר קבל הנפש על תומה, והשכל על תכלית מה שביכולת האנושי, והכח האלהי אחר השכל, ר"ל המעלה אשר בה ידבק באלהים וברוחניים, וידע האמתות מבלי למוד, אבל במחשבה קלה, וכבר נקרא אצלנו בן אלהים, וכל הדומים לו מזרעו - בני אלהים, והוליד בנים רבים ולא היה מהם ראוי להיות במקום אדם אלא הבל, כי הוא היה דומה לו, וכאשר הרגו קין אחיו מפני קנאתו בו על המעלה הזאת, נתן לו תחתיו שת, והיה דומה לאדם, והיה סגולה ולב זולתו כקליפה. וסגולת שת אנוש. וכן הגיע הענין עד נח ביחידים היו לבבות, דומים לאדם ונקראים בני אלהים, שלמים בבריאתם ובמדותם ובאריכות הימים ובחכמות וביכולת, ובימיהם אנו מונים מאדם ועד נח וכן מנח ועד אברהם.

צדקת הצדיק - אות קצו - בני אלוהים ובנות האדם

ואהבת תורה בלא השם יתברך היינו אהבת החכמה בלבד זהו דור המבול שמובא (זוהר ח"ג רט"ז ע"ב) שהיה ראוי אז מתן תורה דהמה אהבו תורה וחכמה מאד [וזה טעם בני האלהים אל בנות האדם דידוע נוקבא הוא החשק ודכורא המילוי. ומלאכים יש להם חכמה והשגה רק שאין להם יצר הרע ותשוקה כמו שמובא במדרש הנעלם (זוהר ח"א קל"ח). דגם חשק לדברי תורה צריך יצר רע. ואדם יש לו חשק רק שאין לו השגה ואז נתחברו ואין כאן מקומו] רק בזולת השם יתברך מזה נמשך זנות:

מלבי"ם בראשית פרק ו פסוק ג - לא ידון רוחי

(ג) ויאמר ה'. אז ראה ה' כי לא טוב מה שהם מאריכים ימים אחר שהנשמה שנתנה בגוף יש לה מלחמה תמידית עם הגוף שזונה אחרי יצרי התאוות, ואין ראוי שרוחי שנפחתי באפיו ידון ויתקוטט עם האדם לעולם, היינו לארך ימים, אחר שבאורך ימים ינצח הגוף את הרוח וימשכהו למטה אל תאותיו הבהמיות ואל הבשר, והרוח נעשה בשר, וע"ז אמר בשגם הוא בשר, שגם הרוח יהפך לבשר ולחמירות, ולכן והיו ימיו מאה ועשרים שנה, מעתה יהיו ימי חיי האדם ק"כ שנה. ומאז התחיל ה' לקצר ימי חיי האדם שלא יאריכו ימים כ"כ, שע"י שימותו בקוצר ימים ייראו מהמות וישובו מדרכם הרעה, וגם שלא יהיה להם עת כ"כ להרבות זדון ופשע, וע"ז אמרו חז"ל שרמז בשגם הוא משה, שמשה לא חי רק ק"כ שנה כשנים הקצובים, שמ"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה זה נעשה אח"ז שנתרחקו הדורות משרשם ונתמעטו הימים, אבל אז שהיתה הבריאה חדשה ובימי עלומיה והארץ והאוויר לא נשחת עדיין קודם המבול, היו ראויים ע"פ הטבע להאריך ימים עד קרוב לאלף שנים רק ה' קצר ימיהם מפני רעתם :

מאור ושמש - פרשת ראה ד"ה עוד – הנפילים מראשית הבריאה

עוד יש לרמוז בזה כי הנה כבר אמרנו כמה פעמים שהשם יתברך ברא עולמו להטיב לברואיו ולכן ברא העולם בצמצומים רבים כדי שיהיה הבחירה והרצון לנטות ימין ושמאל לבחור בטוב או בהפכו בכדי שיגדל שכר המיימינים ובוחרים בטוב ומקדשין ומטהרין עצמן. וזה ענין עולמות הנפילים שהוריד השם יתברך בשבירת הכלים כידוע בכדי שהצדיקים יחזרו ויעלו לשרשם על ידי גודל הזדככותם ויקבלו שכר על זה. וגם הרבוי הצמצומים הוא לטובת הרשעים גם כן שיהיה להם תקומה, כי באם היה הבהירות מאלהותו מאיר לעולם יותר לא היה להם פתחון פה לרשעים המטים מדריך הטוב ולא היתה להם תקומה כלל, אמנם מעתה שנברא העולם בצמצומים רבים ונקודת האמת היא מוסתרת הרבה ובכל עסק מעסקי האדם יש למצוא ענין שישבור שהוא לשם שמים בכדי שיהיה תירוץ לרשעים שטעו מחמת רבוי המסכים בכל דבר ודבר. וזהו מאמר חכמינו ז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם וכו' והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים וכו', אין הפירוש כפי המובן לכאורה שהוא ח"ו להגדיל חימה ונקמה על הרשעים שמאבדין דבר גדול כזה, רק הפירוש הוא להיפוך שהעולם נברא ביו"ד מאמרות וכל מאמר הוא צמצום כידוע ואמרו שהלא במאמר אחד שהוא צמצום אחד היה יכול להבראות ולמה נתרבו הצמצומים כל כך, אלא כדי להפרע מן הרשעים וכו' פירוש שיהיה די לנקות מהם על ידי פרעון, שבאם לא היו הצמצומים מרובים לא היתה השגת אלהותו יתברך נעלמת הרבה ולא היה שום תירוץ לרשעים ולא היתה תקומה להם כלל, על כן נברא בצמצומים רבים שיהיה להם תקומה אחר העונש, וגם ליתן שכר טוב לצדיקים שעל ידי זה שכרם מרובה מאד שהסירו מסכים רבים וזיככו עצמן כל כך, ובאם לא היה הצמצומים רבים לא היה העבדות גדול כל כך.

אגרא זכלה - דף סג/א – הנפילים – הנפילים בעולם הרוחני

(ד) הנפילים (בראשית ו ד). מקובל לרז"ל (זוהר ח"א נ"ח ע"א) הם המלאכים שנפלו מן השמים עבור קטרוגם על אדם הראשון. וזה אמרו בכתוב בימים ההם שאמר השם מאמר לא ידון רוחי (בראשית ו ג), היו עדיין הנפילים הכל בעולם, וגם אחר כך בק"ך שנה הנותרים עוד, הגם שבוודאי לא נעלם מאתם מאמר השם, ובפרט שצדיקי הדור דהיינו מתושלח ונח הכריזו זה כנודע, אף על פי כן לא שבו רק אדרבה העמידו בתולדותם עוד רשעים, וזהו ויולדו לה"ם רשעים כיוצא בהם. ועוד ירמז הנפילים היו באר"ץ בימים ההם וגם אחרי כן, ר"ל גם אחר המבול כי עדיין הם בארץ מתחת להרי חושך, ולומדין כישוף ושמות הטומאה להבאים אצלם, כנודע מזוהר הקדוש (ח"ב ק"יב ע"ב) במה שאמר עליהם

בלעם נופ"ל וגלוי עיניים (במדבר כד טז), שהאחד נקרא נופל והשני גלוי עינים. ואפשר ירצה עוד הנפיליים היו בארץ, ר"ל בני הנופל שאמר בלעם: המה הגברים. שנתגברו למרוד ואמרו שאינם מתייראים ממי המבול: אנשי השם. שהיו יודעין שם המפורש ושמות השרים ואמרו בדעתם שישביעו השרים שלמעלה, ועל כן לא היו מתייראים כמקובל לרז"ל (זוהר ח"א נ"ו ע"א). וזה אמרו אשר מעולם אנשי השם, שהיו יודעין שמות כל עולם ועולם, והבן. עד שבאה עליהם הפורעניות מאת השם בעצמו כמ"ש בזוהר הקדוש (שם), והוא דבר עמוק כי מאתו לא תצא הרעות (איכה ג לח), רק הם המשיכו הרעות, וצריך לזה שימוש חכמים:

ליקוטי הלכות יו"ד - הלכות נדרים הלכה ג - הנפילים של דור המדבר

יז) וְזֶה שֶׁאָמְרוּ הַמְרַגְלִים, וְשֵׁם רְאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם. הָיִינוּ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם קְטְרוֹג הַמְּלֹאכִים שֶׁאָמְרוּ מָה אָנוּשׁ וְכוּ' שֶׁמֶשֶׁם עָקַר הַיָּצֵר הָרַע כְּנִ"ל. כִּי הַנְּפִילִים הֵם בְּנֵי שְׂמֵחָזָאִי וְעֲזָאֵל שֶׁהָיוּ מְקַטְרְגִים עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְהַפִּיל אוֹתָם ה' יִתְבָּרַךְ וְקִלְקְלוּ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רְבוּתֵינוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה. וּמֵאֵלֵינוּ הַמְּקַטְרְגִים נִמְשָׁךְ פֶּגַם הַמְרַגְלִים שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהוֹרִיד עֲצָמוֹן לְבַחֲיוֹת אֲמוּנָה לְקִשְׁרֵי עַל - יְדֵי זֶה כָּל הַעוֹלָמוֹת יַחַד, שֶׁזֶהוּ בַחֲיוֹת אֲרָץ - יִשְׂרָאֵל, כִּי נִדְמָה לָהֶם שֶׁאֵין שִׂיף שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִקְבַּל שְׁעִשׂוּעִים מִמְּדַרְגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת וְכוּ' וְכַ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, וְשֵׁם רְאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים, שֶׁנִּמְשָׁכוּ מִהַמְּקַטְרְגִים הַנִּ"ל. וְזֶהוּ, וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם, הָיִינוּ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם הַקְטְרוֹג הַנִּ"ל עַד שֶׁנִּפְּלוּ לְמַבּוּכָה הַנִּ"ל שֶׁהִקְשׁוּ הַמְּלֹאכִים מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרוּנוּ וְכוּ'. כִּי אֵיךְ שִׂיף שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יִקְבַּל שְׁעִשׂוּעִים מִבְּחִינָה פְחוּתָה כְּזוֹ וְכוּ'. וְזֶהוּ, וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם, כִּי הָא בְּהָא תִּלְגָּא, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּעֵינֵי הַנְּפִילִים שֶׁלֹּא נִחְשְׁבוּ בְּעֵינֵיהֶם רַק כְּחַגְבִּים בְּעֵלְמָא וְלֹא הָאֲמִינוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל נַחַת מֵהֶם וְהִקְשׁוּ מָה אָנוּשׁ וְכוּ'. כְּמוֹ כֵן הָיוּ הַמְרַגְלִים בְּעֵינֵינוּ עֲצָמוֹן, כִּי הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם הַקְטְרוֹג הַנִּ"ל וְנִחְשְׁבוּ בְּעֵינֵינוּ עֲצָמוֹן כְּחַגְבִּים בְּעֵלְמָא וְנִפְּלוּ מִהָאֲמוּנָה הָאֲמִתִּית שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשְׁעִשׂוּעִים מִבְּנֵי - אָדָם דִּיקָא אֶפְלוּ מִהֲנִמּוּכִים בְּיוֹתֵר. כִּי זֶה הָיָה עָקַר הַפֶּגַם שֶׁל הַמְרַגְלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּאֲרָץ - יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם זֹכִיךְ לְבַחֲיוֹתָ זֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת לְזָכוֹת לְתַכְלִית הָאֲמוּנָה עַד שֶׁיִּזְכָּה בְּכָל פְּעַם לְהוֹרִיד עֲצָמוֹן לְכָל הַמְּדַרְגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּיוֹתֵר וְלְהַעֲלוֹתָם וְלְקַשְׁרָם כָּלָם לָהֶם יִתְבָּרַךְ. וְהֵם פָּגְמוּ בְּזֶה עַל - יְדֵי שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם קְטְרוֹג הַמְּלֹאכִים שֶׁאֵינָם מְאֲמִינִים בְּהַשְׁעִשׂוּעִים שֶׁמְקַבֵּל ה' יִתְבָּרַךְ מִבְּנֵי - אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים וּמִחֲשָׁבִים אוֹתָם כְּחַגְבִּים בְּעֵלְמָא כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּעֵינֵי הַמְּלֹאכִים הַמְּקַטְרְגִים שֶׁאָמְרוּ מָה אָנוּשׁ שֶׁמֵּהֶם הָיוּ אֵלֵינוּ הַנְּפִילִים כְּנִ"ל. וְזֶהוּ וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם כְּנִ"ל:

אורות התחיה / ע - הנפילים של ימינו

הַתְּשׁוּבָה הַנוֹעֵדָה לְיִשְׂרָאֵל, לְרוֹמֵם אֶת קַרְנֵנוּ בְּגֵאֲלָה שְׁלֵמָה, תְּבוּאָה עַל-יְדֵי הַשְּׁבִיט עַד רוּחַ הַקִּדְשׁ, שֶׁהוּא הַסְּגֻלָּה הַנְּבוֹאִית בְּהַתְחַלְתָּהּ, הַמְּתַפְּשֵׁטֶת עַל כָּל הָאֲמָה כְּלָה. מֵתוֹךְ שְׂרוּחַ עֲלִיוֹן זֶה מֵתְאַמֵּץ לְהוֹפִיעַ, מֵתַגְרָשִׁים וְנִדְחִים רוּחוֹת קִטְנִים מְמַנּוּ. הַתִּכּוֹן הַמִּיחָד לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹר עִם לְבָדָד וְשָׁכַן 254, לֹא יִתְבָּרַר עַל-יְדֵי הַמַּעֲשִׂים הַחִיצוֹנִיִּים וְהַקְּצוּבִים וְהַדְּבָרִים הַלְמוּדִים בְּלְבָבָם, כִּי-אִם עַל-יְדֵי הַרְמַת הַחַיִּים בְּסִגְלָתָם הַפְּנִימִית. תּוֹצְאָת הַדְּבָר תְּבוּאָה עַל-יְדֵי רְצוֹן כְּבִיר פְּנִימִי, שֶׁיִּבְרָרוּהוּ גְדוּלֵי הַנְּשִׁמָּה, הַמְּכִירִים אֶת הַלִּיכוֹת דַּפֵּק הַחַיִּים שֶׁל כְּלָלוֹת הָאֲמָה כְּלָה, וְהֵם הֵם בְּעֵלֵי הַיְסוּד הַעֲלִיוֹנִים 255, אֲשֶׁר יַעֲלוּ אֶת כָּל הַיְרִידוֹת, בֵּין שְׁלֵהֶם בֵּין שֶׁל כְּלָל יִשְׂרָאֵל, בֵּין שֶׁל כָּל הַנְּפִילִים, אֲשֶׁר עֲמָדוּ לְהִיּוֹת מְשִׁיחִים 256 וְנִפְּלוּ וְנִקְשׁוּ וְנִשְׁבְּרוּ 257, הִנֵּה נִתְפָּזְרוּ נִיצוּצֵיהֶם וּמִבְּקָשִׁים תִּקּוּן חַי וְקַיִם, בִּיְסוּד דָּוִד מְלֶכֶךְ יִשְׂרָאֵל, רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ד' 258.

אגרות הראיה / כרך א / קמ – הנפילים של ימינו

כבודו מוצא סימנים להאנארכיזם הליברלי המוסרי ביהדות. טוב, כל הרעיונות אפשר למצא במקור של אמת. האמת אי אפשר שתהיה חלקית, האמת מוכרחת להקיף את הכל, אבל סגולתה היא שתהיה מהפכת את הכל לאורה האמיתי המאיר. לא רק האנארכיזם הרצוף בליברליות ימצא לו מקור ביהדות, באור ישראל, כ"א גם האנארכיזם הגשמי האינדיבידואלי ג"כ, אבל גם הוא יטהר בבאו אל גבול הטוהר. ההכרה העליונה של האחדות, כשהיא מתבודדת בעליונותה, היא מוכרחת להוציא משפט, שכל הפרוצס של פרטים הוא רק דמיון כוזב, קוצר חוג הראות. האברים שלנו יחד הנם קשורים בקשר אורגני, ע"כ כשאחד נלקה כולם מרגישים, ובכן יש לנו אהבה עצמית אנארכיית חלקית, שגם היא מופשטת לסעיפיה, "עור בעד עור", ע"י אותם הצינורות המוליכים את ההרגשה מאחד לחברו. יחוישים כאלה הנם נמצאים במובן רוחני נסיוני בקישור של נפשות אהובות, שמהם נוסדה המשפחה, עד אשר, אם רק לא יהיה קשה לנו להשתחרר מן ההרגל, לא נתן ערך רב להבדל הנמצא בין אותה ההרגשה המתפשטת, לעונג ולצער, מאבר למשנהו או מהבן אל האב ומאהוב לאהובה. כשהצינורות מתרחבים ביותר נעשות ההרגשות יותר זורמות, ויותר מוחשות ובלטות. כשהאורגן הלאומי הוא במילואו ושלמותו, מתארג גם הוא בדוגמא של משפחה. ההתפתחות צריכה רק להרחיב את הצינורות, והאחדות האינדיבידואלית מתרחבת עד גבול הלאם. מהלאם עד לאנושיות רק צעד. מהאנושיות לכל החי עוד צעד. מהתענינות במילוי של כדור אחד, עד כדי ההתענינות הפנימית והרצינית למלא המציאות בכל רחבו, איננו כ"א מהלך, מהלך אמנם רחוק. אבל הנצח איננו צריך לחפזון. והדבר הולך ובא עד כדי התעלות אינדיבידואלית של כל היקום. אי"כ אין לנו צורך כ"א באנרכיא, באהבה עצמית רבה וגדולה, כבירה ומפותחת, אבל הדרכים המובילים לה הנם ארחות החיים הנובעים ממקור האחדות של יחיד חי העולמים, שהיא היהדות. וכשניצוצות גבוהים כאלו נופלים למטה הם יורדים ושוקעים, שוקעים בעמק הרפש של החיים, **המה הנפילים אשר מעולם**. ע"כ מה עלינו לשנן, כי היהדות אוצרת את כל במובן היותר רחב, היותר טוב, אבל היא מדרכת למעשה ע"פ דרכיה המיוחדים לה, החיים וקיימים לנו ולבנינו, אשר בהבקע אורם הפנימי לא נהיה עוד צריכים לחקר דבר, כ"א לילה כיום יאיר לנו וכאור בוקר יזרח שמש.

ר' מאיר אבן גבאי, עבודת הקודש, חלק ב', פרק מד – "ויתעצב אל לבו"

השמחה תאמר על ערבות הפקת רצון האדם והשלם כוונתו בקיום מעשיו, והעצב יאמר על הפך זה, ועל זה הדרך נשאלו שנים אלה, השמחה והעצב אל השם, כי כשלא נשלמה כוונתו במעשיו נאמר וינחם יי' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו כי מתחלה היתה הכוונה באדם העבודה והייחוד כדי שיתפאר בראו בו כענין מעשה ידי להתפאר והוא הרצון והחפץ בקיום הנבראים בצלם ודמות וכמו שהתבאר למעלה, וזה סוד בן חכם ישמח אב, כשהוא הולך בדרך ישרה והוא חכם ישמח אב, אב סתם זה הקב"ה לפי שהוא מיחד את השם הגדול בכבודו וזאת היא השמחה האמורה כלפי מעלה ישמח יי' במעשיו והרי השמחה בכל, בסוד "ישמחו" השמים "ותגל" הארץ וזה סוד ישמח אביך ואמך, אביך זה הקב"ה ואמך זו כנסת ישראל והם סוד שמים וארץ, ולזה בא השם הגדול חתום בזה הפסוק בראשי תיבות כי בעבודה הראויה, לב השמים שמח בסוד שמן וקטרת ישמח לב, ואמר שלמה המלך ע"ה ושבתתי אני את השמחה, זו שמחת מלכות שמים. אבל כשלא נשלמה הכוונה העליונה באדם נאמר ויתעצב אל לבו, הרי העצבון בכל באמרו ויתעצב ובאמרו אל לבו הן עצב הן שמחה הכל נוגע אל הלב

הזה:

ובמדרש איכה, זאת רעתך כי מר כי נגע עד לבך זה הקב"ה, א"ר יוחנן היכן מצינו שהקב"ה נקרא לבן של ישראל מן הדין קריא צור לבבי וחלקי אלהים לעולם:

והנה עצב ושמחה זה הפך זה, העצב נמשך מהרע שבעץ הדעת טוב ורע והוא מקורו כי משם נמשך העצב להולכים בדרך מצוה או לעושים צדקה מהונם כדי שלא יעשוה, ואם יעשוה שיהיו עצבים בדבר ועל זה נאמר עבדו את יי בשמחה, כי העבודה בשמחה למטה מעוררת השמחה למעלה, והאור הזך נמשך מהמקור עד לב השמים ושמח כי השמחה בלב, וצד הרע עצב בזה כי ממנו העצבון וכשהוא עצב, מלכות שמים שמחה בסוד אם הבנים שמחה כשבניה עושין רצון אביהם שבשמים, ואם חס ושלוש משחיתים את דרכם ואין משלימים מה שכוון בהם ואין עושין רצונו של מקום אז ויתעצב אל לבו וצד הרע שמח ונמסרים בידו וביד אומות העולם הבאים מכחו, ועל זה נאמר תחת אשר לא עבדת את יי אלהיך בשמחה ובטוב לבב וגו', כי לא נשלמה הכוונה בהם וכביכול אין שמחה לפני כסא כבודו :
ובויקרא רבה פרשה כ' כביכול הקב"ה לא שמח בעולמו שמח יי במעשיו אינו אומר אלא ישמח, עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהם של צדיקים לעתיד לבא :

ובמדרש שוחר טוב יהי כבוד יי לעולם וגו' א"ר ברכיה בשם ר' לוי אמר הקב"ה אני לא שמחתי בעולמי ואומות העולם שמחים, והוא מה שאמרנו כי כשאין ישראל עושין רצונו של מקום ואין משלימים הכוונה העליונה כביכול יש עצב למעלה בסוד ויתעצב אל לבו, וצד הרע שמח ומשם מתפשטת השמחה אל האומות הבאים מהצד ההוא ושמחים, כי זה לעומת זה עשה האלקים זו שמחה מצד הטוב, וזה עצבון מצד הרע, כשזה שמח זה עצב, וכשזה עצב זה שמח :

..... והוא שכתוב יהי כבוד יי לעולם ישמח יי במעשיו, ולמעלה אמר תסתיר פניך יבהלון, כי בהסתרת פני הרחמים מפני הדין יבהלון כי מדת הדין שולטת וכשאין הכרובים פנים בפנים הרעה והחרבן שולטין, תוסף רוחם לשון כליון כמו ספו תמו, יגועון כי המדה השולטת רגליה יורדות מות בסבת החטא הקדום ואל עפרם ישובון והוא סוד ואל עפר תשוב בסוד העבור ומדה זו נוהגת עד התחייה, והוא שאמר תשלח רוחך יבראון בתחיית המתים ותחדש פני אדמה בעולם הבא שאחר התחייה ואז שמים חדשים וארץ חדשה בסוד והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים העליונים ושני מלכים משתמשים בכתר אחד והוא הייחוד השלם והוא חדוש פני האדמה העליונה כי אין פרץ ואין חסרון בלבנה ואז יהי כבוד יי לעולם ואז ישמח יי במעשיו בהיותם קיימים לפניו כמו שהיתה הכוונה מתחלת הבריאה וכמו שכתבנו למעלה :